

6. Tolkien J. R. R. *The Lord of the Rings* / J. R. R. Tolkien. – London : Harper Collins 1995.
7. Languages constructed [Electronic resource] / by J. R. R. Tolkien. – Retrieved from : https://en.wikipedia.org/wiki/Languages_constructed_by_J._R._R._Tolkien
8. *The Chronicle of Arda* [Electronic resource]. – Retrieved from : <http://www.glyphweb.com/arda/chronicle.html>
9. *The Letters of J. R. R. Tolkien. A Selection* / Humphrey Carpenter, Christopher Tolkien, (Eds). – Boston : Houghton Mifflin Company, 2000. – 502 p.

References

1. Kushnir, L. 2016. “Stratehii vidtvorennia “movnoi polifonii” tvoriv J. R. R. Tolkiena v ukraiinskykh perekladah.” *Naukovyi Visnyk of Kherson State University*, 18–26.
2. Rebrii, I. 2014. “Stratehii perekladatskoho vidtvorennia artlangiv.” *Zistavni Studii ta Perekladoznavstvo*, 55–62.
3. Rebrii I. 2016. “Stratehichnyi aspekt perekladu artlangiv.” *Naukovyi Visnyk of Ivan Franko Drohobych State University*. Vol. 2, No. 5. 83–86.
4. Rebrii, I. 2017. “Movni ta etnomentalni osoblyvosti perekladatskoho vidtvorennia artlangiv”. Summary of Ph. D. dissertation. Kherson.
5. Auden, W. 1968. “The quest hero” In *Tolkien and the Critics. Essays on J.R.R. Tolkien’s the Lord of the Rings*, 40–61. L.: Univ. of Notre Dame Press.
6. Tolkien, J. R. R. 2002. *The Lord of the Rings*. London: HarperCollins.
7. *Languages constructed* by J. R. R. Tolkien. https://en.wikipedia.org/wiki/Languages_constructed_by_J._R._R._Tolkien.
8. *The Chronicle of Arda*. <http://www.glyphweb.com/arda/chronicle.html>
9. *The Letters of J. R. R. Tolkien. A Selection*. 2000. Boston : Houghton Mifflin Company.

Засекин Сергей, Искра Ирина. Способы воспроизведения языка эльфов в переводах трилогии Дж. Р. Р. Толкина “Властелин колец”. В статье обозначены основные способы и методы воспроизведения эльфийского языка в произведении Дж. Р. Р. Толкина “Властелин колец”. Рассмотрены лингвостилистические особенности и история создания эльфийских языков, установлено этноментальные и этнокультурные аспекты их перевода. Целью исследования является выделение ключевых стратегий воспроизведения артлангов в украинском языке. Проанализированы примеры высказываний на эльфийской речи в трех украиноязычных переводах. Проведен сравнительный анализ передачи безэквивалентной лексики на украинский язык в разных переводах трилогии Дж. Р. Р. Толкина “Властелин колец”, выполненных переводчиками О. М. Мокровольским, А. В. Немировой и К. В. Онищук. Выделены ключевые стратегии и способы передачи эльфийской речи в целевых версиях. В ходе исследования были выявлены следующие типичные способы воспроизведения артлангов: транскodирование, морфограмматические модификации и транскodирование с элементами транслокации. Стратегия доместики является доминирующей в украиноязычных переводах трилогии.

Ключевые слова: артланг, конланг, стратегия, перевод, безэквивалентная лексика.

Zasiekin Serhii, Iskra Iryna. *Methods of Reproducing Language of Elves in The Lord of the Rings Trilogy by J. R. R. Tolkien.* The article outlines the main translation methods of the J. R. R. Tolkien’s language of elves. We have studied linguistic and stylistic features of elves’ language. The history of artlangs’ creation was also investigated. The aim of this research was to define key strategies of reproducing artistic language in Ukrainian. The examples of artistic languages in three Ukrainian-language translations have been analyzed. A comparative analysis of translating nonequivalent lexical units into Ukrainian was carried out on the basis of three translation versions of the trilogy *The Lord of the Rings* trilogy by O. Mokrovolskyi, A. Nemirova and K. Onischuk. The key strategies for the translation of the elven language were singled out. Among three main methods of artlangs’ translation are transcoding, morphogrammatical modifications and transcoding with elements of translocation. The strategy of domestication is dominating in the Ukrainian versions of the trilogy.

Key words: artlang, conlang, strategy, translation, nonequivalent lexical units.

УДК 811.111’276.6:327

Наталія Кащишин

ЕМОТИВНІСТЬ ЯК НЕВІД’ЄМНА ДИСКУРСИВНА КАТЕГОРІЯ СУЧАСНОГО АНГЛОМОВНОГО ДИПЛОМАТИЧНОГО ДИСКУРСУ

Стаття присвячена дослідженню дискурсивної категорії емотивності в сучасному англомовному дипломатичному дискурсі. Уточнено поняття категорії емотивності та визначено її місце в категоріальній сітці дискурсу.

©Кащишин Н., 2017

сивних категорій дипломатичного дискурсу. З'ясовано, що категорія емотивності разом із засобами, які її творять, слугує для передачі інформації в дипломатії. Вона однаковою мірою дозволяє привертати увагу, увиразнювати ідеї і, навпаки, надавати їм нечіткості, приховувати, завуальовувати. У статті проаналізовано лексико-стилістичні ресурси, за допомогою яких ця категорія реалізується в дипломатичних текстах. Особливу увагу присвячено аналізу дипломатичної комунікації як середовища вербалізації емотивних ресурсів. Здійснено критичний огляд предметної сфери дипломатія та схарактеризовано особливості її субмови. Виявлено, що емоційність є характерною рисою дипломатичної комунікації і може проявлятися на вербальному та невербальному рівнях. Автор робить спробу довести, що невербальні засоби відіграють не менш важливу роль у дипломатії, ніж вербальні. Як одну з форм невербальної комунікації виділено мовчання, яке є особливим контекстом для мовлення і водночас особливою формою спілкування в дипломатії. Серед головних засобів, що слугують для вираження дискурсивної категорії емотивності, автор робить наголос на важливості аналізу метафори. Як ефективний спосіб аналізу дипломатичної метафори автор пропонує її диференціацію за прагматико-комунікативними типами. У цій праці представлено характеристику прагматико-комунікативного типу “небезпечна метафора” (“dangermetaphor”). Дослідження дало змогу схарактеризувати дискурсотвірний потенціал метафори у її вербальному і невербальному проявах на матеріалі дипломатичних промов і твіттер-мікроблогів дипломатів.

Ключові слова: дипломатичний дискурс, дискурсивна категорія, категорія емотивності, метафора, субмова.

Постановка наукової проблеми та її значення. Розуміння механізмів лінгвістичного впливу в міжнародній політиці й дипломатії вимагає детального аналізу природи дипломатичного дискурсу (далі – ДД). На сучасному етапі розвитку ДД особливої ваги набуває вивчення його категоріальної сітки. Серед дискурсивних категорій ДД помітну роль відіграє категорія емотивності, адже важко переоцінити роль емоцій у дипломатії як на вербальному, так і на невербальному рівнях спілкування.

Аналіз досліджень цієї проблеми. Дослідження англомовного ДД на сучасному етапі його розвитку, його терміносистеми, жанрів, прагматичного потенціалу, дискурсивних категорій та ін. представлено в наших попередніх працях [5; 6; 8; 19; 21; 22]. Феномен емотивності становить певну складність у сучасній лінгвістиці, про що свідчить відсутність цілісного опису емотивності як категорії. Однак, знаходимо поодинокі розвідки, присвячені мовним засобам, які виражають емоції [7; 18; 20]. Щодо категорії емотивності, яка є у фокусі цього дослідження, то її опис на прикладі конкретного дискурсу рідко ставав окремим об'єктом для дослідження. Теоретичною базою для дослідження категорії емотивності слугували праці, присвячені текстово-дискурсивним категоріям загалом (Ф. Бацевич [1], С. С. Вауліна, О. В. Девіна [2], В. І. Карасик [4], І. Кочан [10], В. Н. Мещеряков [11], О. О. Селіванова [12] К. С. Серажим [13]).

Мета і завдання цієї статті. Мета роботи полягає в аналізі англомовного ДД через опис його головних дискурсивних категорій, зокрема категорії емотивності. Ця категорія становить особливе зацікавлення для вивчення через особливий клішований та нормативний характер ДД як різновиду інституційного, що, на перший погляд, виключає існування емоційних засобів у ньому. Категорія емотивності та її головні засоби мають особливі функції і прагматичний потенціал, які і є предметом нашого дослідження.

Завданням цієї статті є описати емотивні мовні засоби й дипломатичну сферу як особливе середовище функціонування цих мовних засобів, які беруть участь у творенні емоційності ДД і дають підґрунтя вважати категорію емотивності самостійною дискурсотвірною категорією у складі категоріальної сітки англомовного ДД.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. У нашій роботі опираємося на визначення дискурсивної категорії, запропоноване в попередніх наших розвідках, яке полягає у її розумінні як дискурсивної ознаки, комплексу характерних рис, спроможних повною мірою виявити взаємозв'язок елементів дискурсу та забезпечити його творення і функціонування в усій його специфіці [6, с. 4].

Беручи за основу диференціацію категорій, запроповану Ф. Бацевичем, згідно з яким існує 3 групи категорій: 1) формально-структурні, синтаксичні за природою; 2) семантичні (онтологічно-семантичні та змістовно-семантичні); 3) прагматичні [1, с. 183–184], наголосимо, що для опису ДД особливе значення мають семантичні та прагматичні категорії [6, с. 5], серед

яких на особливу увагу в контексті сучасної дипломатії заслуговує категорія емотивності (емоційності). Зазначимо, що деякі дослідники, зокрема О. О. Селіванова, розглядають цю категорію як підкатегорію в межах категорії модальності. Як стверджує дослідниця, емоційність як текстоно-дискурсивна підкатегорія характеризується емоційною спрямованістю авторських стратегій і відображається в емоційності тексту і його компонентів, а також емоційній налаштованості інтерпретатора [12, с. 214].

На нашу думку, категорія емотивності разом із засобами, які її творять, слугує для передачі інформації в дипломатії; вона однаковою мірою дозволяє привертати увагу, увиразнювати ідеї і, навпаки, надавати їм нечіткості, приховувати, завуальовувати. Отже, емотивність дискурсу як категорія – це сукупність вербальних і невербальних засобів, здатних надавати емоційної забарвленості його змісту і керувати почуттями слухача/читача. Ця категорія становить особливий інтерес для нашого дослідження з огляду на його об'єкт – ДД, який є різновидом інституційного дискурсу.

Як відомо, інституційний дискурс є спеціальним клішованим видом спілкування. Типовими рисами дипломатичного тексту як зразка інституційного дискурсу є дотримання строгої традиції викладу інформації та дипломатичного етикету, логічності, використання термінів, кліше, особливих синтаксичних конструкцій. Будь-яке відхилення від цих норм у дипломатичному усному чи письмовому мовленні, на перший погляд, може призвести до руйнування особливого дипломатичного стилю. Як підтверджує наш аналіз, емоційна мова завжди була невід'ємною рисою дипломатичного спілкування і саме поєднання емоційності та строгості й чіткості сприяло становленню особливого виду спілкування, який притаманний дипломатичній сфері. Для того, щоб детально описати суть та роль категорії емотивності у ДД, пропонуємо цю розвідку, присвячену опису його середовища функціонування.

Отже, термін “*diplomacy*” є французьким запозиченням і був вперше вжитий в англійській мові суспільно-політичним діячем Едмундом Бурке в 1796 році. Однак французька лексема “*diplomatie*” є також запозиченням і походить від грецького слова “*diploma*”, що означає “складений вдвоє”. Свого часу це був новий спосіб згортання документів, на відміну від скручування. У часи Римської імперії термін “*diploma*” використовувався для позначення своєрідних паспортів. Згодом це слово розповсюдилося на всі офіційні документи. Ще пізніше так називали мистецтво й науку укладання документів. Першою книгою, де цей термін вжито в сучасному значенні, була “*De Re Diplomatica*” (1681), автором якої є вчений-бенедиктинець Дон Жан Мабілон з абатства Сен Жермен де Пре. Книга є початком відліку існування як самого терміна “дипломатія”, так і цілої науки ведення переговорів. Отже, термін “дипломатія” в сучасному значенні вживають приблизно з XVII століття. Однак, дипломатія не як термін, а як соціальний інститут, а разом з ним і мова, що його обслуговує, має набагато давнішу історію [9].

Як стверджують дослідники, найдавніший приклад дипломатичної мови – це угода про мир і дружбу, яку укладено близько 2400 р. до н. е. між королівствами Ебла і Гамазі (Месопотамія). Її вступна частина звучить так: “...Ikbar-Damu, King of Ebla, brother of Zizi, King of Hamazi; Zizi of Hamazi, brother of Ikbar-Damu, King of Ebla...” [19, с. 117].

Незважаючи на те, що таке формулювання може викликати посмішку, а манера величати себе може здатись застарілою, сьогодні, у часи демократії, ми знаходимо цю ж ідею, виражену такими ж термінами:

“His Majesty the King of Belgians,... ... Herroyal Highness the Grand Duchess of Luxembourg, her Majesty the Queen of the Netherlands” [19, с. 117].

Форма може бути іншою, але суть не змінилась, незважаючи на тисячоліття, які відділяють ці два документи (один укладено в Месопотамії у 3 тисячолітті до н. е., а інший у Європі у 3 тисячолітті н. е.) [9].

Мова дипломатії – відображення цієї довгої взаємодії та спілкування між народами. Результатом припинення такого спілкування завжди був конфлікт. Однак, нерідко мова й сама була причиною непорозумінь і конфліктів. Для опису дипломатичної мови у іноземних дослі-

дженнях вживають термін “commonform” бо вона інтегрує як різні мови (англійську, французьку, латинську), так і різні субмови (політичну, юридичну, економічну), а також різні функціональні стилі (офіційно-діловий, публіцистичний).

Отже, говорячи про дипломатичну мову, важливо наголосити на її складній і суперечливій природі. Беручи до уваги розуміння дипломатичної мови як особливої субмови, що функціонує в різноманітних жанрах ДД (дипломатична промова, міжнародна угода, твіттер-мікроблог та ін.) і забезпечує комунікацію в дипломатичній сфері, виділяємо такі її риси, як точність, клішованість, чіткість, ритуалізованість, консерватизм, з одного боку, та навмисну двозначність, натяк, значну залежність від фонові інформації, важливість попередніх знань, з іншого. Постійна потреба поєднати непокдануване (чіткість і натяк) вимагає в дипломата сумлінної роботи над словом. Їх часто називають “intuitive semioticians”, “architects of diplomatic saying”. Говорять також про “sematicobsession” [14; 17], з якою вибудовують дипломатичне спілкування.

Згадана вище специфіка дипломатичної мови зумовлена постійною потребою передавати, викликати та сприймати емоції, які постійно присутні в напруженому дипломатичному світі. Зауважимо, що не лише слова володіють емоційним потенціалом. Не можна не погодитись, що невербальна комунікація у дипломатії є не менш важлива, ніж вербальна. Важко переоцінити важливість відбору послів, подарунків. Навіть тиша в дипломатії, тобто відсутність відповіді, має певне значення. У дипломатії “робити – означає казати” і “казати – означає робити”, а мовчання іноді красномовніше, ніж найгучніші заяви [9]. Особливе значення в дипломатичному спілкуванні має мовчання. Будучи однією з форм невербальної комунікації, мовчання є контекстом для мовлення, його основою, а подекуди і самим змістом. Для дипломатії змістовним є твердження Л. Вітгенштайна, відомого австрійського лінгвістичного філософа про те, що “мова маскує думку. І маскує так, що з зовнішньої форми маски не можна скласти уявлення про форму замаскованої думки, бо форму маски утворено зовсім не для того, щоб з неї можна було впізнати форму тіла” [3, с. 36]. Утримання від розмови, замовчування або демонстративна тиша була і залишається традиційними видами відповіді в дипломатичному спілкуванні. Можна з певністю стверджувати, що в дипломатії мовчання є специфічним ритуалом. Так, емоційний компонент завжди присутній у дипломатичному спілкуванні як у його вербальному, так і у невербальному проявах.

Важливе місце серед мовних засобів, здатних вербалізувати категорію емотивності, є метафора. З огляду на специфіку дипломатичної комунікації можемо стверджувати, що метафора відіграє важливу роль у міжнародних перемовинах та налагодженні діалогу. Нерідко виникає необхідність у тому, щоб дипломатичний текст був орієнтований не тільки на надання інформації, але й на здійснення впливу і переконання. Ретельно продуману дипломатичну мову використовують як для приховування інформації, так і для виявлення того, що приховують. Очевидно, що метафора в дипломатії функціонує як форма лінгвістичної прикраси, але цей “орнамент” має особливий характер і функції. Метафора є потужним засобом для проведення порівнянь, підкреслення ключових проблем і їх аспектів, зняття акценту з другорядних. Її можна вважати одним із найпотужніших лінгвістичних інструментів, що є у розпорядженні дипломата.

На відміну від традиційного розуміння метафори як вербальної прикраси (“verbalornamentation”), [23, с. 290], або як системної стилістичної стратегії, про що читаємо ще у Сократа, сьогодні лінгвісти вбачають у метафорі відображення когнітивного процесу [15, с. 164], основний спосіб пізнання дійсності і опису правди [16, с. 189]. Метафора становить зацікавлення не лише для лінгвістичних і літературних розвідок, але й стала невід’ємною частиною політичної та суспільної комунікації. У дипломатичній сфері – це ефективний метод спростити опис складних понять і процесів, передати значну кількість інформації, структурувати інформацію, пропонувати нову точку зору, оминати квазі-норми дипломатичного етикету, впливати, переконувати, викривати, натякати, завуальовувати. Дослідження, покликане продемонструвати ефект метафори в дипломатії, насамперед має фокусуватись на реальності, яку метафори при-

ховують. Метафора в дипломатії – це значною мірою індивідуальна інтерпретація подій дипломатом, яка, тим не менше, несе в собі відображення національної колективної свідомості [8, с. 110].

У контексті цього дослідження емотивності як самостійної дискурсивної категорії та її лексичних ресурсів видається доцільним запропонувати диференціацію метафор дипломатії відповідно до їхнього прагматичного потенціалу. У цій праці зосереджуємо увагу на метафорах, які становлять небезпеку для дипломатичного діалогу (“dangermetaphors”). Як робочий пропонуємо термін “небезпечні метафори” і вважаємо, що “небезпечні метафори” – це один із прагматико-комунікативних типів дипломатичної метафори, який базується на потенційно оманливій аналогії, провокує конфлікти в міжнародній сфері та може призвести до краху діалогу. Як відомо, для того, щоб проводити аналогію та порівнювати, мовець припускає, якщо дві речі схожі за одним параметром, то значною мірою їхня схожість є й у всіх інших характеристиках. Однак, такі припущення часто призводять до “небезпечних” узагальнень і порівнянь. Якщо припущення неправильні, то й висновки хибні, а результати перемовин негативні. Найбільшою небезпекою аналогії у дипломатії, на нашу думку, є, наприклад, проектування образу дипломата на всю країну, яку він представляє. Нерідко образа дипломата сприймається як образа країни, хоча його особистість має мало спільного з цілим народом. Як приклад метафор, що провокують / позначають небезпеку, наводимо метафоричний вираз “dominoeffect”, який уживається для позначення реакції західних держав на процеси, які відбуваються в соціалістичних державах. Однак, застосування цієї метафори для опису інших країн може призвести до краху діалогу в міжнародній політиці.

Іншими прикладами “небезпечних метафор” є “to lift your own people out”, “to take leadership from the top”, “to preserve their grip on power”, “at the bottom of a list of rankings”. В усіх цих прикладах простежуємо прагнення до домінування, агресію, надмірність. Про це свідчать такі лексеми, як “your own people”, “leadership”, “grip on power” та ін.

Метафоричні вирази із лексичним компонентом “boundary” також становлять потенційну небезпеку для дипломатів. З одного боку, створення регіонів є своєрідним структуруванням і впорядкуванням хаосу в міжнародній політиці, а з іншого, якщо такий поділ стає загальним надбанням, то змінити кордони у свідомості мас стає практично неможливо. Так слово може формувати політику і впливати на хід історії. Міфи породжують інші міфи, які врешті-решт стають небажаними для самої дипломатії.

Інший аспект метафоричної мови і категорії емотивності дипломатичного дискурсу в ширшому сенсі стосується невербальної комунікації. Як було зазначено, невербальна комунікація відіграє значну роль у дипломатії. Логічно припустити, що існують інші прояви метафори, які не обмежуються лише мовою, а включають невербальні елементи, такі як зображення, фото, жести. Метафора, що виникає на межі цих різних модальностей, або мультимодальна метафора, притаманна й ДД. Наголосимо, що мультимодальні метафори – це метафори, джерело і ціль яких представлені виключно, або переважно в різних модальностях. Ці модальності включають фото, жести, звуки, музику, зображення і т. д. Головною перевагою використання мультимодальної метафори і метафтонімії в дипломатії є значно вища швидкість поширення інформації, порівняно з вербальними засобами, а також більший вплив на аудиторію. Мультимодальна метафора і метонімія є лінгвістичною стратегією, яка сприяє розбудові дипломатичних відносин, чітко відображаючи соціальні та міжнародні реалії. У дипломатії головним жанром, де можемо простежити це лінгвістичне явище є мікроблог дипломатів у твіттері [9].

Отже, підсумуємо, що метафора є одним із засобів творення категорії емотивності ДД. Її прояви на вербальному та невербальному рівнях становлять особливе зацікавлення в контексті дипломатії. Диференціація традиційної, вербальної метафори за прагматико-комунікативними типами дозволила виділити “небезпечні метафори” як один із ефективних інструментів емотивності в сучасній дипломатичній комунікації.

Висновки та перспективи подальшого дослідження. Комунікація у сфері дипломатії вкрай рідко відбувається без емоційного складника. Емоційність у дипломатії виражають за

допомогою вербальних і невербальних засобів, роль яких у сучасній дипломатії є значною в однаковій мірі. Оскільки дискурсивна категорія є, як ми зазначали, комплексом характерних рис і елементів, здатних забезпечити творення і функціонування певного дискурсу, то можемо припустити, що метафора, серед інших засобів, є центральним ресурсом творення категорії емотивності й потужним інструментом успішної комунікації у дипломатичній сфері.

Результати дослідження емотивності в дипломатичній комунікації вказують на те, що емотивні ресурси мови є зручним способом її використання для досягнення комунікативної мети у дипломатичній сфері, який дозволяє зробити фокус на тому, що залишається стабільним, а що змінюється у дипломатії. Подальше дослідження емотивних ресурсів дипломатичної мови сприятиме виявленню складних механізмів дипломатичних переговорів і запоруки їх успіху у вузькому і широкому сенсі. Перспективу в подальшому дослідженні емотивності вбачаємо у аналізі інших вербальних та невербальних емотивних засобів, з одного боку, та розширення системи прагматико-комунікативних типів дипломатичної метафори, з іншого.

Джерела та література

1. Бацивч Ф., Кочан І. Лінгвістика тексту : підручник / Ф. Бацивч, І. Кочан. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2016. – 316 с.
2. Ваулина С. С. Авторская модальность как текстообразующая категория (к постановке проблемы) [Электронный ресурс] / С. С. Ваулина, О. В. Девина // Вестник Российского государственного ун-та им. И. Канта. – 2010. – Вып. 8. – С. 13–21. – Режим доступа : <http://journals.kantiana.ru/vestnik/203/542/>
3. Вітгенштайн Л. Tractatus Logico-Philosophicus: філософські дослідження / Л. Вітгенштайн. – Київ : Основи, 1995. – 165 с.
4. Карасик В. И. О категориях дискурса / В. И. Карасик // Языковая личность : социолингвистические и эмотивные аспекты. – Волгоград ; Саратов : Перемена, 1998. – С. 185–197.
5. Кащишин Н. Є. Дипломатичний дискурс як вид інституційного дискурсу / Н. Є. Кащишин // Наукові записки. Сер. : Філологічні науки. – Кропивницький : Вид-во Лисенко В.Ф., 2017. – Вип. 153. – С. 232–235.
6. Кащишин Н. Є. Дискурсивні категорії англомовного дипломатичного дискурсу / Н. Є. Кащишин // Актуальні питання іноземної філології : наук. журн. – Луцьк : Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2016. – № 5. – С. 53–58.
7. Кащишин Н. Є. Експресивність термінів англомовного дипломатичного дискурсу / Н. Є. Кащишин // Наукові записки Ніжин. держ. ун-ту ім. Миколи Гоголя. Сер. : Філологічні науки. – 2014. – Кн. 2. – С. 93–98.
8. Кащишин Н. Є. Мультимодальна метафора та метафронімія в дипломатичному дискурсі / Н. Є. Кащишин // Сучасний вимір філологічних наук : матеріали міжнар. науково-практичної конф. (м. Львів, 21–22 лип. 2017 р.). – Львів : ГО “Наукова філологічна організація “ЛОГОС”, 2017. – С. 109–111.
9. Кащишин Н. Є. Особливості дипломатичної мови: історія і сьогодення [Електронний ресурс] / Н. Є. Кащишин. – Режим доступа : <http://everest-center.com/blog/osoblivosti-diplomatichnoyi-movi-istoriya-i-sogodennyya>
10. Кочан І. Текстові категорії: проблеми виокремлення і трактування у сучасній науці / І. Кочан // Лінгвістика. – Херсон : Вид-во ХДУ, 2009. – Вип. 9. – С. 20–25.
11. Мещеряков В. Н. Модальность текста / В. Н. Мещеряков // Филологические науки. – 2001. – № 4. – С. 99–105.
12. Селиванова Е. А. Основы лингвистической теории и коммуникации / Е. А. Селиванова. – Киев : ЦУЛ, Фитосоционцентр, 2004. – 336 с.
13. Серажим К. С. Дискурс як соціолінгвальний феномен сучасного комунікативного простору (методологічний, прагматико-семантичний і жанрово-лінгвістичний аспекти) : дис. на здобуття наук. ступеня д-ра філол. наук : спец. 10.01.08 “Журналістика” / К. С. Серажим. – Київ, 2003.
14. Cohen R. Negotiating a cross Cultures: International Communication in an Interdependent World (2nd ed.) / R. Cohen. – Washington DC : United States Institute of Peace Press, 1997. – 268 p.
15. Danesi M. Analyzing Cultures : An Introduction and Handbook / M. Danesi, P. Perron. – Bloomington, IN : Indian University Press, 1999.
16. Foss S. Rhetorical Criticism : Exploration and Practice / S. Foss. – Prospect Heights, IL : Waveland, 1996.
17. Kamel S. A. J. Language and Diplomacy / S. A. J. Kamel // Language and Diplomacy. – Malta : Diplo Projects, 2001. – P. 49–54.
18. Kashchyshyn N. Metaphors in the English Diplomatic Discourse : Their Role and Functions [Electronic resource] / N. Kashchyshyn // 37th Annual Meeting of the Department of Linguistics. Aristotle University of The Ssaloniki, 12–14 May, 2016. – Retrieved from : <http://www.lit.auth.gr/amgl37/Poster/Kashchyshyn.pdf>
19. Kashchyshyn N. Rituality in Diplomacy. Terminological Embodiment / N. Kashchyshyn // Science and Education a New Dimension : Philology, I (2). – Budapest, 2013. – Issue : 11. – P. 116–120.

20. Kashchyshyn N. The Linguistics of Emotions in Oral Diplomatic Communication / N Kashchyshyn // *Spoken Communication 2016 : GSCP International Conference in Naples, 13–15 June 2016*. – Naples : Accademia Pontaniana, University of Naples “L’ Orientale”, 2016. – P. 52–53.
21. Kashchyshyn N. The Role of Metaphors in the Language of Diplomacy [Electronic resource] / N. Kashchyshyn // *Metaphor in the Arts, in Media and Communication : The 11th Conference of the Association for Researching and Applying Metaphor, 1–4 July 2016*. – Berlin : Freie Universität Berlin, Germany, 2016. – P. 124–125. – Retrieved from : http://www.raam2016.geisteswissenschaften.fu-berlin.de/programme/RaAM-Book-of-Abstracts_WEB.pdf
22. Kashchyshyn N. Translating Metaphors of the Diplomatic Discourse: Theory and Practice / N. Kashchyshyn // *Colloque International Metrad 2017 “La Metaphore et la Traduction”*. University of Toulon, France, 1–2 June, 2017. – P. 24.
23. Lakoff G. *Metaphors we live by* / G. Lakoff, M. Johnson. – Chicago : University of Chicago Press, 1980.

References

1. Batsevych, Floriy and Kochan, Iryna. 2016. *Linhvistyka Tekstu*. – Lviv: LNU imeni Ivana Franka.
2. Vaulina, S. S. and Devina, O. V. 2010. “Avtorskaia Modalnost kak Tekstobrazuiushchaia Kategoriia (k Postanovke Problemy).” In *Vestnik Rossiyskogo gosudarstvennogo un-ta im. I. Kanta*, 8: 13–21.
3. Vittenshtain, L. 1995. *Tractatus Logico-Philosoficus: filosofski doslidzhennia*. Kyiv.
4. Karasyk, V. I. 1998. “O Katehoriiaakh Diskursa.” In *Yazykovaia lichnos: sotsiolingvisticheskie i emotivnye aspekty*. Volgograd; Saratov: Peremena, 185–197.
5. Kashchyshyn, N. S. 2017. “Dyplomatychnyi Dyskurs yak Vyd Instytutsiinoho Dyskursu.” In *Naukovi zapysky. Ser.: Filolohichni nauky*. Kropyvnytskyi: Vyd. Lysenko V. F., 153: 232–235.
6. Kashchyshyn, N. S. 2016. “Dyskursyvni Katehorii Anhlo-movnoho Dyplomatychnoho Dyskursu.” In *Aktualni pytannia inozemnoi filolohii: nauk. zhurn.* Lutsk: Skhidnoievrop. nats. un-t im. Lesi Ukrainky, 5: 53–58.
7. Kashchyshyn, N. S. 2014. “Ekspresyvnist Terminiv Anhlo-movnoho Dyplomatychnoho Dyskursu.” In *Naukovi zapysky Nizhynskoho derzhavnoho universytetu im. Mykoly Hoholia. Ser.: Filolohichni nauky*, 2: 93–98.
8. Kashchyshyn, N. S. 2017. “Multymodalna Metafora ta Metafonimiia v Dyplomatychnomu Dyskursi”. In *Suchasnyi vymir filolohichnykh nauk*, 109–111.
9. Kashchyshyn, N. S. *Osoblyvosti Dyplomatychnoi Movy: Istoriia Sohodennia*. <http://everest-center.com/blog/osoblyvosti-diplomatichnoyi-movi-istoriya-i-sogodennya>
10. Kochan, Irzna. 2009. “Tekstovi Katehorii: Problemy Vyokremlennia i Traktuvannia u Suchasni Nautsi.” In *Linhvistyka*, 9: 20–25.
11. Meshcheriakov, V. N. 2001. “Modalnost Teksta.” In *Filologicheskie nauki*, 4: 99–105.
12. Selyvanova, Elena. 2004. *Osnovy Lingvisticheskoi Teorii i Kommunikatsyi*. Kiev: TSUL, Fitosotsyotsentr.
13. Serazhym K. S. 2003. *Dyskurs yak SSotsiolinhvalnyi Fenomen Suchasnoho Komunikatyvnoho Prostoru (Metodolohichni, Prahmatyko-Semantychnyi i Zhanrovo-Linhvistychnyi Aspekty)*. PhD diss., Kyiv.
14. Cohen, R. 1997. *Negotiating a Cross Cultures: International Communication in an Interdependent World*. Washington DC: United States Institute of Peace Press.
15. Danesi, M., and Perron, P. 1999. *Analyzing Cultures : An Introduction and Handbook*. Bloomington; IN: Indian University Press.
16. Foss, S. 1996. *Rhetorical Criticism: Exploration and Practice*. – Prospect Heights; IL: Waveland.
17. Kamel, S. A. J. 2001. “Language and Diplomacy”. In *Language and Diplomacy*. Malta: DiploProjects, 49–54.
18. Kashchyshyn, N. “Metaphors in the English Diplomatic Discourse : Their Role and Functions”. In *37th Annual Meeting of the Department of Linguistics*. Aristotle University of The Saloniki, 12–14 May, 2016. – Retrieved from : <http://www.lit.auth.gr/amgl37/Poster/Kashchyshyn.pdf>
19. Kashchyshyn, N. 2013. “Rituality in Diplomacy. Terminologica Embodiment”. In *Science and Education a New Dimension*. Budapest, 11: 116–120.
20. Kashchyshyn, N. 2016. “The Linguistics of Emotions in Oral Diplomatic Communication”. In *Spoken Communication 2016 : GSCP International Conference in Naples, 13–15 June 2016*. Naples: Accademia Pontaniana; University of Naples “L’ Orientale”, 52–53.
21. Kashchyshyn, N. 2016. “The Role of Metaphors in the Language of Diplomacy”. In *Metaphor in the Arts, in Media and Communication*. – Berlin: Freie Universität Berlin, Germany, 124–125. Retrieved from : http://www.raam2016.geisteswissenschaften.fu-berlin.de/programme/RaAM-Book-of-Abstracts_WEB.pdf
22. Kashchyshyn, N. 2017. “Translating Metaphors of the Diplomatic Discourse: Theory and Practice”. In *Colloque International Metrad 2017 “La Metaphore et la Traduction”*. France: University of Toulon, 24.
23. Lakoff, G., and Johnson, M. 1980. *Metaphors we live by*. Chicago: University of Chicago Press.

Кащишин Наталья. Эмотивность как неотъемлемая дискурсивная категория современного англоязычного дипломатического дискурса. Статья посвящена исследованию дискурсивной категории эмотивности в современном англоязычном дипломатическом дискурсе. Уточнено понятие категории эмотивности и определено ее место в категориальной сетке дискурсивных категорий дипломатического дискурса. Выяснено, что категория эмотивности вместе со средствами, которые её создают, служит для передачи информации в дипломатии; она в равной степени позволяет привлекать внимание, подчеркивать идеи и, наоборот, придавать им

нечеткості, скривати, завуалювати. В статті проаналізовані лексико-стилістическі ресурси, з допомогою яких данна категорія реалізується в дипломатическіх текстах. Особливе уваження присвячене аналізу дипломатическої комунікації як середовища вербалізації емотивних ресурсів. Осуществлен критический огляд предметної області дипломатії та охарактеризовані особливості її субмови. Обнаружено, що емоційність є характерною рисою дипломатическої комунікації та може проявлятися на вербальному та невербальному рівнях. Автор робить спробу довести, що невербальні засоби грають не менш важливу роль в дипломатії, ніж вербальні. В якості однієї з форм невербальної комунікації виділено мовчання, яке є контекстом для мови та разом з тим особливою формою спілкування в дипломатії. Серед головних засобів, служачих для вираження дискурсивної категорії емотивності, автор робить упор на важливість аналізу метафори. Як ефективний спосіб аналізу дипломатическої метафори автор пропонує її диференціацію за прагматическо-комунікативними типами. В данній роботі представлена характеристика прагматическо-комунікативного типу “небезпечна метафора” (“danger metaphor”). Дослідження дозволило охарактеризувати дискурсоформуючий потенціал метафори в її вербальному та невербальному проявленні на матеріалі дипломатических мов та твіттер-мікроблогів дипломатів.

Ключові слова: дипломатический дискурс, дискурсивна категорія, категорія емотивності, метафора, субмова.

Kashchyshyn Nataliia. Emotivity as an Inherent Discursive Category of Modern English-language Diplomatic Discourse. This article is devoted to the research of the discursive category of emotivity in modern English diplomatic discourse. The concept of the category of emotivity is specified and its place in the categorical grid of discursive categories of diplomatic discourse is determined. It is stated that the category of emotivity, together with the means that generate it, serves to facilitate the transfer of information in the diplomatic field. It makes it possible simultaneously to attract attention and to convey ideas, or else to incorporate vagueness into the expression of ideas, or to conceal or disguise certain elements. In this article an analysis is given of lexical and stylistic resources by which this category is manifested in diplomatic texts. Particular attention is given to the analysis of diplomatic communication as an environment for the verbalization of emotive resources. A critical review of the subject area of diplomatic discourse was carried out and the peculiarities of its sublanguage has been described. It is illustrated that emotionality is actually a characteristic feature of diplomatic communication and it may be evident both at the verbal and the nonverbal level. The author seeks to demonstrate that nonverbal means play a role that is no less important role in diplomacy than verbal means. Particular emphasis is placed on silence as one of the forms of non-verbal communication. It is highlighted that silence is a special context for speech and, at the same time, a special form of communication in diplomacy. Among the main means that serve to express the discursive category of emotivity, the author emphasizes the necessity of analysing metaphor. As an effective strategy for analyzing diplomatic metaphor, the author suggests differentiating between pragmatic and communicative types. In this paper a description of the pragmatic communicative type “dangerous metaphor” is presented. This study made it possible to characterize the discourse-forming potential of metaphor in its verbal and nonverbal manifestations based on the source material of diplomatic speeches and twitter microblogs by diplomats.

Key words: diplomatic discourse, discursive category, category of emotivity, metaphor, sublanguage.

УДК 811.112.2'271:398.91

Ліліана Кінах

ЛІНГВОКУЛЬТУРНІ ОСОБЛИВОСТІ НАРОДНИХ ПРИКМЕТ У НІМЕЦЬКІЙ МОВІ

Статтю присвячено з'ясуванню лінгвокультурних особливостей народних прикмет у німецькій мові, пов'язаних із явищами погоди. Народні прикмети відображають багатовіковий життєвий досвід селян, починаючи з часів Середньовіччя, доносять до нас, нащадків, інформацію про особливості їхнього господарювання на землі (розпорядок дня, побут, знаряддя праці, продукти харчування, предмети одягу тощо), їхні спостереження за погодою і природою протягом усього календарного року та закономірності, які з цього випливають (коли слід починати сіяти зернові, випасати худобу, збирати врожай на полі та в саду, йти на полювання тощо). Розглянуто широкую палітру багаторічних спостережень селян за метеоявищами (вітром, грозою, блискавкою, дощем, россою, снігом, хмарами, веселкою тощо), представниками рослинного і тваринного світу. Висвітлено деякі історичні факти, пов'язані з побутуванням народних прикмет у німецькій мові, простежено співвіднесення народних прикмет із певними днями церковного календаря та астрологічні впливи на передбачення погоди. Особливу увагу приділено так званим “пророчим” дням у календарі (Lostage), у які селяни максимально уважно спостерігали за погодними явищами, намагаючись робити довго- чи короткотривалі прогнози та сподіваючись на покровитель-